

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่องนี้ เป็นการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาขับร้องเพลงไทยของนักศึกษาวิทยาลัยครูโดยใช้ชุดการสอนจุลบทกับการสอนแบบปกติ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร วารสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแยกตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. ด้านชุดการสอนจุลบท
 - 1.1 ความหมายและประวัติความเป็นมา
 - 1.2 ลักษณะของชุดการสอนจุลบท
 - 1.3 ขั้นตอนในการสร้างชุดการสอนจุลบท
 - 1.4 หลักการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการสอนจุลบท
 - 1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอนจุลบท
2. ด้านการดนตรี
 - 2.1 การศึกษาวิชาดนตรี
 - 2.2 ดนตรีไทย
 - 2.3 การขับร้องเพลงไทย
 - 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดนตรีไทย

1. ชุดการสอนจุลบท

- 1.1 ความหมายและประวัติความเป็นมา

คำว่า "จุลบท" เป็นชื่อภาษาไทยที่แปลมาจาก คำว่า Mini-course ซึ่งปฐม นิคมานนท์ (2528) เป็นผู้เสนอให้เรียกว่า "ชุดการสอนจุลบท" ชุดการสอนจุลบทมีต้นกำเนิดในสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 ได้พัฒนาจากแนวคิดของบทเรียนโมดูล โดยได้รับการพัฒนาเป็นชุดการสอนจุลบทในปี ค.ศ. 1970 โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยการ

นำของเร็กซ์ เมเยอร์ (Rex Meyer) อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยแมคควอริซิดนีย์ ออสเตรเลีย ได้เป็นผู้นำทำการทดลองใช้ชุดการสอนจุลบทในลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีประสิทธิภาพที่สุดมาตั้งแต่ กลางทศวรรษ 1970 จนได้รูปแบบที่มีความเที่ยงตรงจากการสร้างตามวิธีระบบ (Systems - approach) และรูปแบบนี้กำลังนำมาทดลองใช้กับระบบการศึกษาของประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายในเอเชียและแปซิฟิก

เมื่อเร็กซ์ เมเยอร์ (Rex Meyer) นำระบบชุดการสอนจุลบทมาใช้อบรมครูในศูนย์ พัฒนาการสอน (C.A.T. : Center for Advancement of teaching) แห่งมหาวิทยาลัยแมคควอริ (Macquarie University) ประเทศออสเตรเลียและประสบความสำเร็จในการอบรมครูดังกล่าว

กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้นำแนวคิดและรูปแบบชุดการสอนจุลบทมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร และสร้างคู่มือการฝึกอบรมครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2528) ซึ่งมีกรรมการ แยมเกษร เป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินงานร่วมกับนักวิชาการจากหลายสาขาวิชา โดยนำหลักการและรูปแบบชุดการสอนจุลบทของ เร็กซ์ เมเยอร์ (Rex Meyer) มาใช้และปรับให้เหมาะสมกับสภาพการศึกษาในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับขั้นตอนในการสร้างชุดการสอนจุลบทให้กระชับขึ้น (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2528)

ต่อมาโครงการของภูมิภาคเอเชียด้านนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อการพัฒนา (APEID : Asian Programme of Educational Innovation for Development) ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งในองค์การยูเนสโก (Unesco) เห็นว่าชุดการสอนจุลบทน่าจะเป็นประโยชน์ในการอบรมครู และพัฒนาครูของเอเชียที่องค์การยูเนสโกรับผิดชอบอยู่ จึงได้จัดสัมมนาเรื่องชุดการสอนจุลบทขึ้นและจัดพิมพ์เป็นเอกสารเพื่อเผยแพร่โดยมี เร็กซ์ เมเยอร์ กรรมการ แยมเกษร ดร.สมประสงค์ วิทย์เกียรติ เป็นผู้เขียนเพื่อจัดพิมพ์เป็นเอกสารดังกล่าว

ศูนย์พัฒนาการสอนแห่งมหาวิทยาลัยแมคควอริ (Center for Advancement of teaching (C.A.T.) Macquarie University, 1980) ได้ให้ความหมายว่า ชุดการสอนจุลบทเป็นโครงการเรียนที่มีเนื้อหาจบในตัวเอง

สามารถใช้ได้กับกลุ่มหรือรายบุคคลโดยทั่วไปการเรียนรู้ในชุดการสอนจุลบท มีกลวิธีหลายแบบ มีจุดประสงค์การเรียนรู้อย่างชัดเจนและจำกัดสามารถเกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนได้ในระยะเวลาสั้นปกติใช้เวลาเพียง 1 วันหรือน้อยกว่านี้ นอกจากนี้ แอลเลนและแวลเลทท์ (Allen and Valette, 1977) ได้ให้ความหมายเพิ่มเติมว่าอาจใช้ระยะเวลาเรียนหนึ่งควอเตอร์หรือหนึ่งเทอมโดยเนื้อหาของชุดการสอนจุลบทจะกำหนดตามความสนใจของนักเรียนและสมรรถภาพของครู เช่น ชุดการสอนจุลบทเรื่องการปรุงอาหารฝรั่งเศส การเต็นท์บ้าน สเปน ฯลฯ

โครงการ นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาแห่งเอเชีย (APEID, 1982) ได้ให้ความหมายว่า ชุดการสอนจุลบทเป็นรายวิชาย่อยหรือการปฏิบัติเป็นกลุ่มที่จับสมบูรณ์ในตัวเอง ยืดหยุ่น มีการใช้สื่อ และยุทธวิธีการสอนหลายอย่างกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ในระยะเวลาอันสั้น โดยอาศัยเทคโนโลยีทางการศึกษา ไม่จัดเป็นชุดเพื่อใช้เรียนอิสระและไม่สร้างเป็นหน่วยย่อยประกอบวิชาหนึ่งวิชาใดโดยเฉพาะ

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2528) ให้ความหมายว่าชุดการสอนจุลบทคือชุดการอบรมที่มีความยืดหยุ่น และเบ็ดเสร็จในตัวเองอย่างสมบูรณ์แบบซึ่งใช้ได้กับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยทั่วไปจะใช้สื่อและยุทธวิธีหลายประการมีจุดประสงค์ชัดเจนสามารถบรรลุได้ในระยะเวลาอันสั้น ใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นหลักมิได้จัดเป็นกล่องให้นักศึกษาอย่างอิสระ และไม่สร้างเป็นหน่วยย่อยประกอบวิชาใดเป็นการเฉพาะและจบได้ในตัวเอง สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ชุดการสอนจุลบทเน้นที่กลุ่มสัมพันธ์มากกว่าการศึกษาเป็นรายบุคคลแต่เพียงอย่างเดียว

กล่าวโดยสรุปชุดการสอนจุลบทคือชุดการสอนที่ใช้เวลาในการเรียนการสอนระยะสั้นใช้สื่อและยุทธวิธีต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีความยืดหยุ่นและจบสมบูรณ์ในตัวเอง

1.2 ลักษณะของชุดการสอนจุลบท (APEID, 1982)

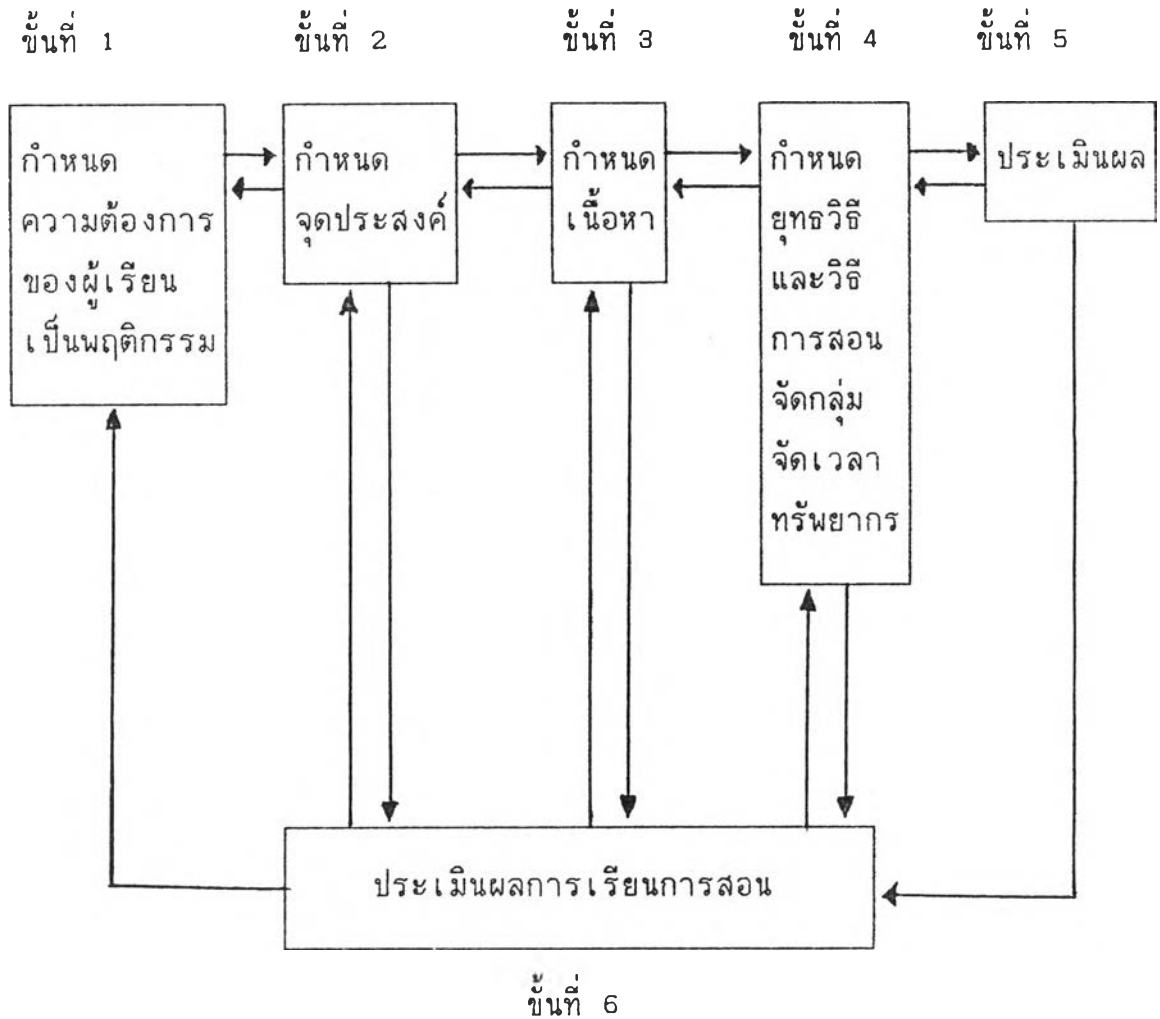
1. สนองตอบตามความต้องการเฉพาะเรื่อง
2. ระบุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน เนื่องจากใช้ระยะเวลาสั้นไม่เกิน 8 ชั่วโมง จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องระบุวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เพื่อจะสามารถบรรลุผลได้ในระยะเวลาที่กำหนด
3. เปิดเสรีจรรยาบรรณในตัวเอง ชุดจุลบทแต่ละชุดจะสมบูรณ์ในตัวเองโดยไม่เกี่ยวพันหรืออาศัยอ้างอิงจากชุดอื่น ๆ ลักษณะแบบนี้มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อเสียที่เห็นชัดเจนที่สุดคือ ไม่มีชุดจุลบทใดที่สามารถสร้างจากแนวคิดหรือทักษะที่ได้มาจากชุดจุลบทรายวิชาอื่นได้ การขาดประโยชน์สะสมนี้ทำให้ชุดจุลบทไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในบางแง่ได้ เช่นการจัดสร้างรายละเอียดลำดับขั้นของการเรียนรู้ (Learning hierarchy) เป็นต้น ส่วนข้อดีของชุดจุลบทที่มีความเปิดเสรีจรรยาบรรณในตัวเองคือ ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถเลือกหยิบเฉพาะชุดรายวิชาที่ตรงกับความต้องการของตนได้ทันที และสามารถจัดลำดับชุดวิชาได้
4. ใช้ระยะเวลาสั้นควรให้เกิดการเรียนรู้ภายใน 8 ชั่วโมง
5. มุ่งการฝึกทักษะการที่ชุดการสอนจุลบทใช้ระยะเวลาเรียนสั้นและมีความเปิดเสรีจรรยาบรรณในตัวเอง ทำให้มีความเหมาะสมกับการใช้สร้างเสริมทักษะด้านการสอนแบบอาชีพเฉพาะด้านเป็นอย่างดี
6. มีการร่วมกิจกรรมอย่างกว้างขวาง เนื่องจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีพื้นฐานแตกต่างกัน จึงเหมาะสมกับลักษณะสำคัญในข้อนี้ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้เรียน
7. ใช้ยุทธวิธีการสอนหลายรูปแบบ เนื่องจากระยะเวลาของการเรียนการสอนเป็นช่วงสั้น ๆ ภายใน 8 ชั่วโมง ชุดการสอนจุลบทแต่ละชุดจะมีการเปลี่ยนแปลงกลุ่มผู้เรียนบ่อยครั้ง ทั้งนี้ให้บรรลุผลตามระยะเวลาที่กำหนด
8. มีสื่อการเรียนการสอนหลายประเภท เช่น สิ่งตีพิมพ์, เทป, สไลด์ ฯลฯ

9. เน้นกิจกรรมสร้างสรรค์ ชุดการสอนจุลบทแต่ละชุดมักจะ ออกแบบให้ผู้เรียนได้คิดและเข้าร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์

10. มีการประเมินผลทันที ชุดการสอนจุลบทแต่ละชนิดจะต้องมี การศึกษาข้อมูลป้อนกลับโดยใช้เวลาประมาณ 5-10 นาที เพื่อให้ผู้เข้าร่วม กิจกรรมได้ตอบแบบสอบถามสั้น ๆ เพื่อพัฒนาทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผน ต่อไป ซึ่งถือเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของชุดการสอนจุลบท

11. ใช้พื้นฐานทางเทคโนโลยีทางการศึกษา รูปแบบของชุด การสอนจุลบทที่ใช้วิธีการระบบ (Systems approach) เร็กซ์ เมเยอร์ (Rex Meyer, 1978) กล่าวถึงการสอนที่เป็นระบบว่า การสอนหมายถึงรวมถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนแต่ละคนด้วย การสอนที่ดีสามารถล้มฤทธิ์ ผลได้ต้องมีการวางแผนไว้อย่างมีระบบ ผู้สอนสามารถศึกษาพฤติกรรมใหม่และ กำหนดเนื้อหา กลวิธี และแหล่งวิชาที่จะช่วยให้บรรลุการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะสามารถศึกษากำหนดล่วงหน้าได้โดยผ่านแผนการสอน ที่เป็นระบบดังกล่าว นอกจากนี้ในแผนการสอนจะมีการวัดผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมาย หรือจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมไว้ด้วย เพื่อตรวจสอบหรือประเมินผลสำเร็จของ การสอนโดยส่วนรวมและแยกตามองค์ประกอบ

การจัดการสอนอย่างมีระบบมีลักษณะดังนี้

11.1 กำหนดความต้องการของผู้เรียนเป็นนฏติกรรม

ก่อนดำเนินการสอนและพัฒนาเข้าสู่บทเรียนจำเป็นต้องรู้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนให้มากที่สุด เช่น ผู้เรียนได้ผ่านการสอนอะไรมาบ้างเกี่ยวกับวิชาที่จะเรียน เคยเรียนหรือกำลังเรียนวิชาอะไรอื่นอีกบ้างที่สัมพันธ์กับวิชานี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านมาเป็นอย่างไร จำเป็นต้องทำการทดสอบก่อนเข้าสู่บทเรียนหรือไม่ เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้จะมีผลต่อการกำหนดขอบเขตของจุดมุ่งหมาย การเลือกเนื้อหาบทเรียนและระดับความรู้ที่ผู้เรียนควรจะได้รับ

11.2 กำหนดจุดประสงค์

ขั้นนี้ เป็นขั้นที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะจุดประสงค์ที่ชัดเจน จะช่วยให้ทั้งครูและผู้เรียนรู้ถึงขอบข่ายของการสอนและจำเป็นต้องมีการกำหนด เนื้อหาความรู้ ทักษะและทัศนคติ

11.3 กำหนดและจัดลำดับเนื้อหา

เป็นการกำหนดเนื้อหาและจัดลำดับเนื้อหาวิชา เพื่อเปิด โอกาสให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดให้ได้มากที่สุด

11.4 กำหนดยุทธวิธีการสอน การจัดกลุ่ม จัดแบ่งช่วงเวลา และกำหนดทรัพยากร

ยุทธวิธีการสอน หมายถึง วิธีการสอนแบบทั่ว ๆ ไป ที่ นำมาประยุกต์ใช้กับแต่ละหัวข้อรายวิชา เช่นการบรรยายหน้าชั้นเรียน การแบ่ง กลุ่มทำงานย่อยหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น ส่วน "วิธีการสอน" หมายถึง กิจกรรมรายละเอียด เช่น ในยุทธวิธีแบ่งกลุ่มย่อยอาจมีวิธีการสอนทั้ง การอภิปราย การแสดงบทบาทหรือการตอบปัญหาสั้น ๆ เป็นต้น ยุทธวิธีจะใช้ เมื่อจบเนื้อหาแต่ละหัวข้อเท่านั้น ส่วนวิธีการสอนจะใช้เมื่อมีการจัดแบ่งกลุ่มแบ่ง เวลาและจัดแบ่งช่วงเวลาแล้ว สำหรับทรัพยากรที่ต้องใช้ควรกำหนดเจาะจง ลงไป อาจจะเป็นทรัพยากรที่เป็นมนุษย์หรือวัตถุ ซึ่งรวมถึงอุปกรณ์การเรียน การสอนก็ได้ขั้นตอนนี้จะต้องสอดคล้องกับที่กำหนดในขั้นที่ 2 และที่ 3 ทักษะ รวมทั้งต้องสอดคล้องกับข้อมูลพฤติกรรมของผู้เรียนเมื่อเข้าสู่บทเรียนที่กำหนดไว้ จากขั้นที่ 1 ด้วย

11.5 ประเมินผลเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์

จะต้องมีการวางลักษณะการวัดผลสัมฤทธิ์ของโปรแกรม การสอนไว้ล่วงหน้า ซึ่งจะกำหนดได้จากจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ล่วงหน้า การ วัดผลนี้จะต้องสอดคล้องกับเนื้อหา วิธีการและทรัพยากรการเรียนการสอนด้วยการ กำหนดลักษณะการวัดผลจะต้องคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ของการวัดผล คือ มุ่ง พัฒนาผลสัมฤทธิ์และกระบวนการเรียนรู้เป็นสำคัญ

11.6 ประเมินผลการสอน

โปรแกรมการสอนที่ดีจะต้องมีวิธีการที่มีระบบในการหาข้อมูลเกี่ยวกับการสอนในทุก ๆ ด้าน วิธีการดังกล่าวอันได้แก่การออกแบบ สอบถาม การทดสอบ การสัมภาษณ์และการสังเกตนั้น ควรจะมีการกำหนด วางแผนไว้ล่วงหน้า และข้อมูลที่ได้นั้นควรจะนำมาใช้แก้ไขลักษณะการสอนใดที่จะเกิดผลเสียต่อระบบการสอนโดยรวม

12. ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมกล่าวคือ ทุกโปรแกรมการเรียนจะเสนอ กิจกรรมในลักษณะของปฏิกิริยาลูกโซ่ การเร้าและการตอบสนอง (Stimulus response chains)

13. มีการประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนาลักษณะที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนต่อไป

14. มีการติดตามผล ชุดจุลบทจะมีบริการปรึกษาให้แก่ผู้เรียนทุกคน ที่ต้องการความช่วยเหลือและให้คำแนะนำในสิ่งที่ เป็นปัญหา และให้เอกสาร อ่านประกอบเพื่อความรู้เพิ่มเติม

1.3 ขั้นตอนการสร้างชุดการสอนจุลบท (APEID , 1982)

ชุดการสอนจุลบทนี้เป็นชุดการสอนขนาดย่อที่มีความสมบูรณ์ในตัว ดังนั้นขั้นตอนในการสร้างจึงเหมือนกับขั้นตอนพัฒนาหลักสูตรอย่างย่อ แต่ ละขั้นจะมีลักษณะ เฉพาะที่กำหนดตามรูปแบบชุดการสอนจุลบท ดังนี้

1.3.1 ดำเนินตามขั้นตอนวิธีการระบบ

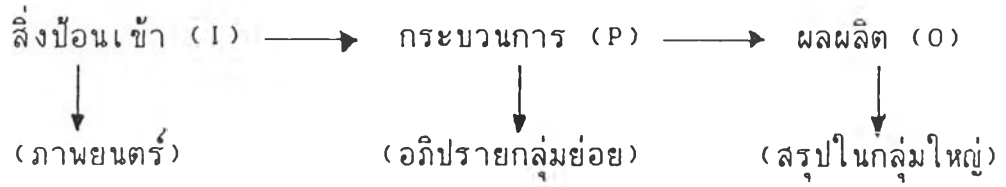
ขั้นตอนตามวิธีการระบบ	คำอธิบาย
1. กำหนดความต้องการและความจำเป็น	- ความต้องการควรจะสัมพันธ์กับการสร้างโอกาสเพื่อเลือกให้แก่ครูผู้สอนและการกำหนดความต้องการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนนั้น ควรจะเป็นการพัฒนาคุณภาพของทั้งการสอนและการเรียนตามปกติ ความต้องการความสัมพันธ์กับการพัฒนาทักษะพิเศษเฉพาะอาชีพด้วย
2. กำหนดกลุ่มเป้าหมาย	- กลุ่มเป้าหมายต้องเฉพาะเจาะจงแน่นอน มีความสัมพันธ์กับความต้องการ ความจำเป็นอย่างเห็นได้ชัด กลุ่มเป้าหมายได้แก่ผู้รับบริการ รูปแบบนี้ ได้แก่ผู้เข้ารับการอบรม ผู้เรียนและผู้ประสงค์จะหาความรู้เพิ่มเติม
3. กำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไป	- วัตถุประสงค์ทั่วไปนี้ต้องเฉพาะเจาะจงและชัดเจนกับความต้องการและความจำเป็น
4. กำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ	- วัตถุประสงค์เฉพาะ ต้องกำหนดเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สามารถปฏิบัติได้และวัดได้ ตลอดจนสามารถบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ได้ภายในระยะเวลาไม่เกิน 8 ชั่วโมง
5. สสำรวจทรัพยากร (สื่อและยุทธวิธี)	- เนื้อหาจากชุดการเรียนการสอนนี้มีขนาดย่อมาก ทรัพยากรและยุทธวิธีในการสอนจึงต้องเปลี่ยนใช้ให้มากแบบเท่าที่จะเป็น

ขั้นตอนตามวิธีการระบบ	คำอธิบาย
6. คัดเลือกและจัดลำดับยุทธวิธีและสื่อการสอน	<p>ไปได้ เพื่อให้บรรลุประโยชน์มากที่สุด และเพื่อให้บทเรียนพัฒนาไปให้ทันเวลา กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ในการคัดเลือกยุทธวิธีและสื่อการสอน ควรจะพิถีพิถันให้มาก เพื่อให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์มากที่สุด เพราะในชุดการสอนจลบทจะไม่มีเวลาสำหรับความผิดพลาดในกรณีนี้เลย เนื่องจากทุกนาทีมีความสำคัญต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ ไม่อาจจะเสียเวลาให้กับการจัดลำดับที่ไร้ประโยชน์
7. พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อการสอน	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความสนใจต่อการจัดสื่อและกิจกรรม โดยพัฒนาตามโครงสร้าง เพื่อทำให้เกิดความมั่นใจว่าคำสั่ง คำแนะนำในการใช้อุปกรณ์การเรียนนี้ชัดเจน และกิจกรรมสามารถดำเนินไปได้ในเวลาที่กำหนด ก่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผล
8. ทดลองใช้ครั้งแรก	<ul style="list-style-type: none"> - เนื่องจากผู้เรียนมาจากที่ต่างกัน การทดลองจึงควรทำหลายครั้ง เพื่อจะได้ข้อมูลที่เชื่อมั่นได้พอสมควร
9. ประเมินผล (ทุกขั้นตอน จาก 2 - 7)	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นการประเมินผลสะท้อนกลับทุกขั้นตอน และให้มีการใช้ชุดการสอนจลบทชุดเดิมซ้ำอีกเพื่อหาข้อมูลย้อนกลับที่ได้จากผู้เรียนโดยตรง
10. แก้ไขปรับปรุงวัตถุประสงค์และยุทธวิธี	<ul style="list-style-type: none"> - การใช้ชุดการสอนจลบทซ้ำ ถือเป็น การหาข้อบกพร่องเพื่อแก้ไขปรับปรุงก่อนที่

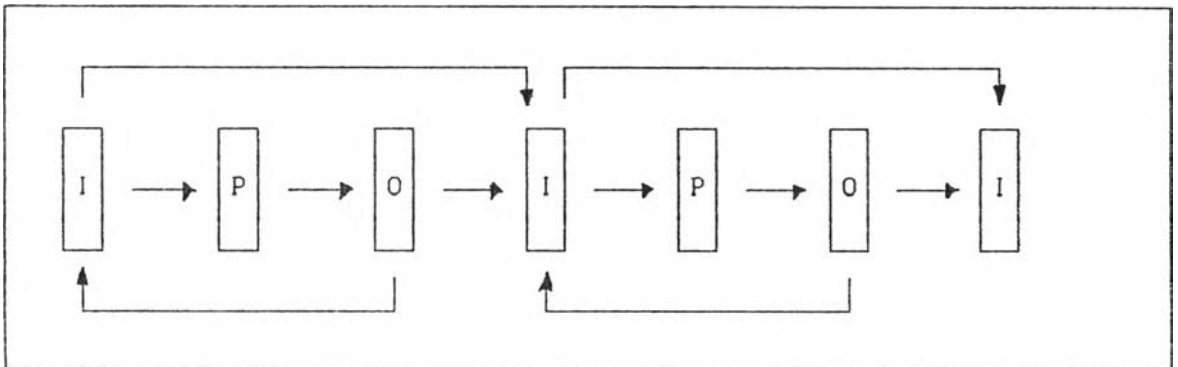
ขั้นตอนตามวิธีการระบบ	คำอธิบาย
11. พัฒนาหลักสูตรซึ่งรวมทั้งวัสดุการเรียนชุดที่สมบูรณ์	<p>จะสร้างชุดสมบูรณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชุดการสอนจุลบทจะใช้ได้ ประสพผลสัมฤทธิ์จะต้องใช้ซ้ำหลาย ๆ ครั้ง <p>วัสดุการเรียนคงอยู่ในชั้นทดลองอย่างน้อย 2 ปี ส่วนลักษณะรูปแบบของโปรแกรมจะมีรูปแบบของโปรแกรมคงที่ เมื่อได้ข้อมูลย้อนกลับที่จำเป็นครบถ้วนแล้ว</p>
12. ประเมินผลรวม	<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาพฤติกรรมของผู้ร่วมกิจกรรมว่าพัฒนาขึ้นมากน้อยเพียงใด

1.3.2 การสร้างชุดการสอนจุลบทโดยใช้พื้นฐานของเทคโนโลยีทางการศึกษา คือใช้ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ทุกโปรแกรมการเรียนจะเสนอกิจกรรมในลักษณะของ ปฏิริยาลูกโซ่ การเร้า และการตอบสนอง (Stimulus response chains) โดยการตอบสนองแต่ละครั้งทำให้เกิดแรงเสริม เช่น ความพอใจต่อตนเอง การยอมรับในกลุ่มและอื่น ๆ

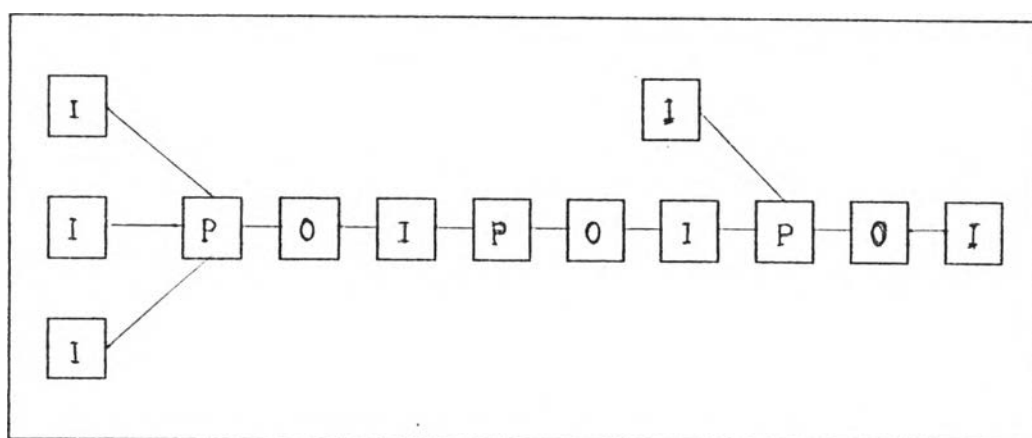
1.3.3 พื้นฐานเทคโนโลยีทางการศึกษาที่พัฒนาชุดการสอนจุลบทคือ รูปแบบ, ตัวป้อน (I)-กระบวนการ (P)-ผลผลิต (O) ตัวอย่างเช่น การดูภาพยนตร์ ขณะที่ผู้เรียนกำลังดูภาพยนตร์ กระบวนการการตอบสนองคือ ผู้เรียนมุ่งความสนใจไปที่ภาพยนตร์ ต่อจากนั้นเป็นกระบวนการที่จัดให้ผู้เรียนสนองตอบต่อสิ่งเร้าในรูปแบบของการอภิปรายกลุ่มย่อย เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือวิเคราะห์วิจารณ์ภาพยนตร์ เรื่องนั้นและท้ายที่สุดผลของกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้เรียนจะถูกรายงานต่อที่ประชุม ซึ่งนับว่าเป็นผลผลิตนั่นเอง ดังตัวอย่างรูปแบบต่อไปนี้

วงจรสิ่งป้อนเข้า (I) - กระบวนการ (P) - ผลผลิต (O) จะเชื่อมโยงกันเป็นเส้นตรงและผลผลิตแต่ละครั้งจะมีผลย้อนกลับเป็นสิ่งที่ป้อนของวงจรชุดนั้นและในวงจรชุดต่อไป ดังแผนภูมิ

บางลักษณะของวงจรหนึ่งอาจมีสิ่งป้อนเข้า (I) กระบวนการ (P) และผลผลิต (O) ตั้งแต่ 2 หรือมากกว่าก็ได้ แต่สิ่งป้อนเข้าของกิจกรรม I จะเป็นสิ่งป้อนเข้าของกิจกรรมต่อไป ดังแผนภูมิ

1.4 หลักการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการสอนจุลบท

เมเยอร์ ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการสอนจุลบทจะใช้วิธีระบบ (Systems approach) ซึ่งเป็นการดำเนินการตามขั้นตอนของชุดการสอนจุลบทที่กำหนดในแต่ละกิจกรรมนั่นเอง โดยขั้นแรกผู้สอนควรรู้ก่อนว่า ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้พอที่จะเรียนชุดการสอนที่เลือกใช้หรือไม่ โดยจะใช้วิธีการทดสอบก่อนเข้าสู่บทเรียน ซึ่งผลของการทดสอบพื้นฐานจะทำให้มีผลต่อการเลือกชุดการสอนจุลบทที่มี จุดมุ่งหมาย เนื้อหา ความรู้ ทักษะ ทักษะคิด และยุทธวิธีการสอน รวมทั้งการวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่มีความสอดคล้องกันและควรจะต้องมีการประเมินผลผู้เรียนทุกครั้ง ได้แก่ การใช้แบบสอบถาม การทดสอบ การสัมภาษณ์และการสังเกต เพื่อจะได้ นำข้อมูลเหล่านั้นมาแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน

การเรียนการสอนโดยใช้ชุดการสอนจุลบท เป็นหลักการสอนที่อยู่บนพื้นฐานของแนวคิดมนุษยนิยม (Humanism) และพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ดังนั้น หลักการสอนและการจัดกิจกรรมการสอนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ (Meyer, 1978)

1. ชุดการสอนจุลบทสร้างขึ้นเพื่อสนองความต้องการของกลุ่มบุคคลที่จะนำไปแก้ปัญหาเกี่ยวกับทักษะวิชาชีพของตนเอง โดยใช้เวลานั้น ๒ ชั่วโมง จึงทำให้มีการเลือกใช้ยุทธวิธีที่เหมาะสม และมีการใช้สื่อที่คนปรารถนาร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์สูงสุด ชุดการสอนจุลบทนี้จะมีควมเบ็ดเสร็จสมบูรณ์ในตัวเอง เป็นผลทำให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนชุดใดก่อนก็ได้ตามความต้องการที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงาน ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน

2. การจัดวางแผนโปรแกรมการเรียนรู้จะจัดวางไว้อย่างดี โดยจัดลำดับเนื้อหาตามหลักวิชาการเลือกสรรคยุทธวิธีและวิธีการต่างๆ อย่างรอบคอบ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้น จะมีการเลือกใช้ยุทธวิธีมากมายหลายแบบและผู้เรียนจะต้องมีการรวมกลุ่มหลายครั้ง ทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย เพื่อให้เหมาะสมกับยุทธวิธีนั้น ๆ

3. กิจกรรมของชุดการสอนจุลบทเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดสร้างสรรค์การเรียนรู้ และการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างกระตือรือร้นและสนใจ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่า ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมวิธีการและการใช้อุปกรณ์เหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่

4. กิจกรรมของกลุ่มย่อยจะมีการสร้างบรรยากาศในการให้ความร่วมมือกันโดยมีการตัดสินใจแบบประชาธิปไตย ผลงานที่แสดงออกมาเป็นลักษณะผลงานกลุ่ม ในแต่ละกิจกรรมผู้เรียนสามารถที่จะวิเคราะห์ยุทธวิธีที่นำมาใช้ในกระบวนการได้ โดยผู้สอนจะเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายปัญหาและประเมินผลในเชิงวิเคราะห์กิจกรรมนั้น ๆ ด้วย จากการที่คูนีย์ C.A.T. ได้สร้างชุดการสอนจุลบทแล้วนำมาใช้ในการอบรมทักษะวิชาชีพ ปรากฏว่ากลุ่มที่สามารถจัดดำเนินการได้ด้วยตนเองจะได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้มากกว่ากลุ่มที่ต้องอาศัยครูผู้สอน

5. ผู้เรียนแต่ละคนมาจากที่ต่าง ๆ กัน มีพื้นฐานประสบการณ์ การศึกษาไม่เหมือนกัน จึงมีความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้นผู้สอนจึงต้องจัด กิจกรรมในแต่ละโปรแกรมที่ควรเปิดกว้าง มีความเป็นกลางเพื่อเปิดโอกาสให้ ผู้เรียนได้เลือกกิจกรรมเลือกกลุ่ม ซึ่งมีทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่และ จะต้องใช้ยุทธวิธีที่เหมาะสมเพื่อก่อให้เกิดกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นได้เช่น การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมุติ การศึกษากรณีตัวอย่าง ฯลฯ

6. จะมีการสอดแทรกทักษะและแนวคิดต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนลงในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมซ้ำ ๆ ทำให้เกิดความชำนาญในทักษะนั้น ๆ และผู้เรียนสามารถที่จะประเมินผล ความก้าวหน้าของตนเองได้หลังจากปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้นั้น ๆ ว่า ตนเองได้ บรรลุถึงเป้าหมายที่ได้คาดหวังแล้วหรือยัง

7. ผู้สอนและผู้เรียนจะยอมรับว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม รู้จักเคารพความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็นของผู้ร่วมเรียนทุกคน ร่วมกันตัดสินใจ แบบประชาธิปไตยไม่มีการบังคับขู่เข็ญ การจัดกิจกรรมทุกอย่างเพื่อสร้างเสริม ความสามัคคี ลดการแข่งขันชิงดีกัน ผู้เรียนส่วนมากมาเรียนด้วยความสมัครใจ และสามารถเลือกเรียนชุดการสอนจุลบทเองได้ โดยมีจุดประสงค์เพื่อนำความรู้ เหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ได้ทันที

8. ผู้สอนจะแสดงความกระตือรือร้นและสนใจต่อผู้เรียน ในการเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ เพราะถือว่าความกระตือรือร้นของผู้สอนเป็นแรงจูงใจ ที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ผู้เรียนอยากเรียนและถ้าผู้เรียนในกลุ่มมีความสนใจ ยอมรับ ในบางสิ่งบางอย่างร่วมกันก็จะมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน เมื่อมี การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ประสพผลสำเร็จจะมีการเสริมแรงทางบวกให้กับ ผู้เรียน แต่จะไม่มีเสริมแรงทางลบแก่ผู้เรียนที่ประสพผลสำเร็จน้อย

9. กิจกรรมที่เป็นทักษะวิชาชีพของผู้เรียนจะจัดไว้เป็นส่วนหนึ่ง ในกิจกรรมการเรียนการสอนในชุดการสอนจุลบท เป็นการเลียนแบบพฤติกรรม เช่น ชุดการสอนจุลบทเรื่องการบรรยาย ก็จะจัดกิจกรรมในเรื่องการบรรยาย พร้อม ๆ กับการสอนเรื่องนี้แล้วให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลวิเคราะห์ กิจกรรมนั้นด้วยว่าเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

10. การประเมินผลผู้เรียนโดยชุดการสอนจุลบทนั้น มีใช้เพื่อตัดสินว่าได้หรือตกแต่เป็นการประเมินว่าผู้เรียนได้พัฒนาตนเองไปแค่ไหน และจะเป็นการประเมินเกี่ยวกับผลงาน และกระบวนการของกิจกรรมเท่านั้น ไม่มีการตำหนิตีติเตียนหรือทำโทษใด ๆ กับผู้เข้าร่วมกิจกรรม และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินผลงานของตนเองตามหลักเกณฑ์ที่ได้วางไว้ หรือการตัดสินใจร่วมกันในกลุ่มผู้เรียนหรือบางครั้งผู้เรียนอาจจะพัฒนาหลักเกณฑ์การประเมินผลของตนเองได้

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวกับชุดการสอนจุลบท

บุคคลแรกที่ทำการศึกษาวิจัย คือ อุทัย หนูแดง (2526) ได้เป็นผู้ทดลองสร้างชุดการสอนจุลบทขึ้น ในปี พ.ศ. 2526 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาผู้ใหญ่เบ็ดเสร็จระดับที่ 3 วิชาเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนโดยชุดการสอนจุลบทสูงกว่าการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเช่นเดียวกันในปีต่อมา ยุติ แก้วรักษา (2527) ได้ทำการทดลองเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่ โดยได้ทดลองใช้ชุดการสอนจุลบทวิชาเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต 7 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนจุลบทกับการสอนปกติ ผลปรากฏว่า นักศึกษาที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนจุลบท มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษาที่เรียนแบบปกติที่ระดับนัยสำคัญ .01 และยังพบว่าในชั้นเรียนชุดการสอนจุลบทมีบรรยากาศที่สนุกสนาน ไร่ใจ ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม สุรัตน์ ยุทธเสรี (2527) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนจุลบท แตกต่างจากนักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามคู่มือการสอนภาษาอังกฤษที่ใช้เวลาในการเรียนเท่ากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทำนองเดียวกัน ประภัสสร ไชยชนะใหญ่ (2529) ได้นำชุดการสอนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยชุดการสอนจุลบท มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนตามคู่มือของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้

เพชรสุตา ภูมิพันธ์ (2533) ได้ดำเนินการสร้างชุดการสอนจุลบทเรื่องการ ลีซอด้วง วิชาปฏิบัติเครื่องสายไทย สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาเอกดนตรี ศึกษาในวิทยาลัยครูบุรีรัมย์ ซึ่งถือเป็นการสร้างชุดการสอนจุลบททางด้านดนตรี ไทยคนแรก จากการตรวจสอบประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนชุดการสอน จุลบท นับเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ คือภาค ทฤษฎีร้อยละ 81.53 ภาคปฏิบัติร้อยละ 75.00 นอกจากนี้ยังพบว่าชุดการสอน จุลบทที่สร้างนั้นด้านเนื้อหามีความเหมาะสมกิจกรรมการเรียนน่าสนใจนักศึกษา มีความสามารถตามที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวกับชุดการสอนจุลบท พบว่า ได้ มีการทดลองใช้ชุดการสอนจุลบทกับวิชาการทั่วไป ซึ่งปรากฏว่าได้ผลสัมฤทธิ์สูง กว่าการสอนแบบปกติและเป็นชุดการสอนที่มีประสิทธิภาพตรงตามเกณฑ์มาตรฐาน

2. การดนตรี

ดนตรีเป็นเรื่องของศิลปะที่เกี่ยวข้องกับเสียงซึ่งมนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น อาจจะถูกเลียนเสียงมาจากธรรมชาติหรือเสียงอะไรก็ตาม และนำเสียงนั้น มาเรียบเรียงให้มีระเบียบ ที่สำคัญที่สุดก็คือ ดนตรีต้องมีอารมณ์ในการที่จะสื่อ ไปยังผู้ฟัง ดนตรีมีธรรมชาติที่แตกต่างไปจากศิลปะแขนงอื่น ๆ ซึ่งพอจะกล่าว ได้ดังต่อไปนี้

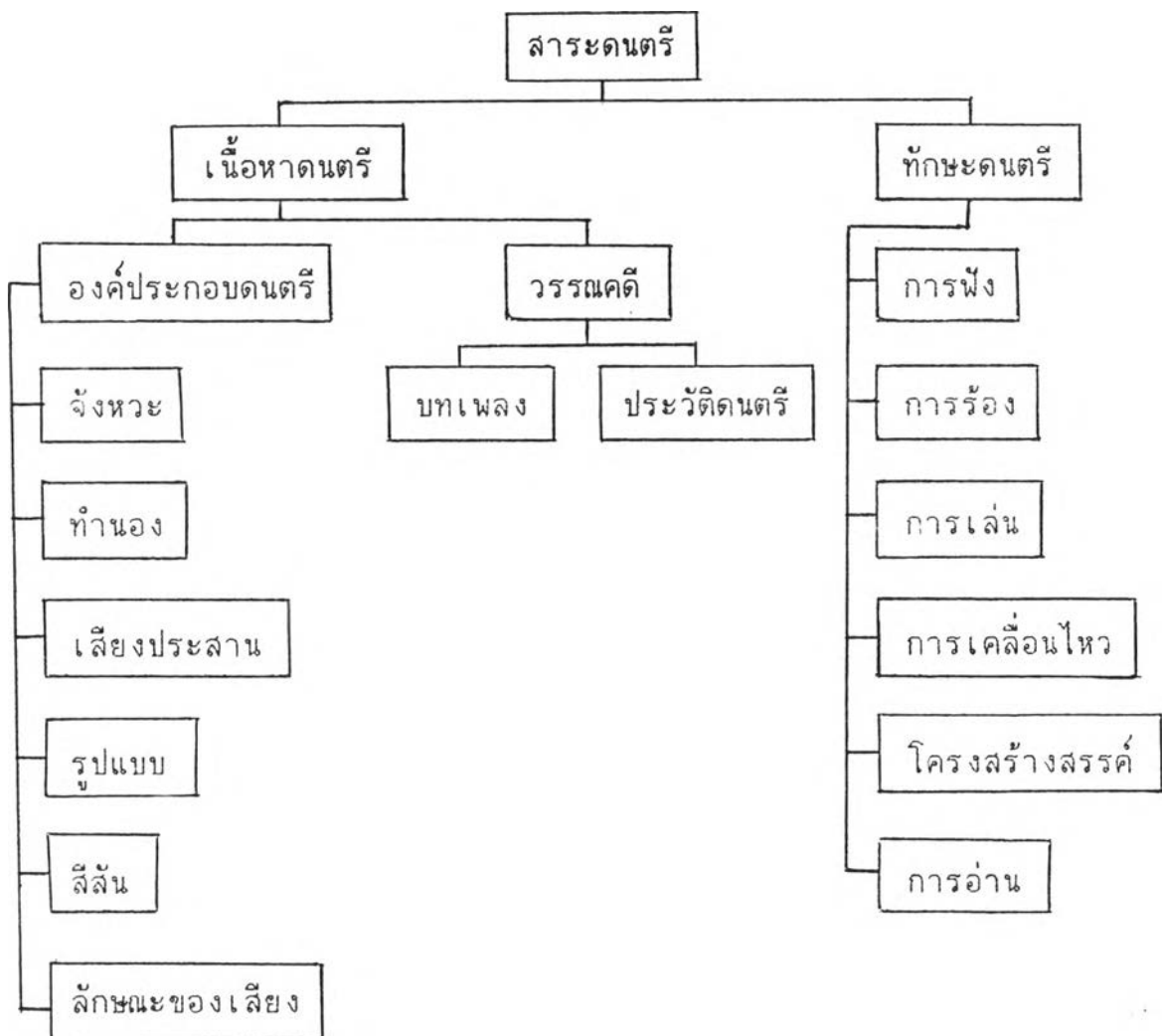
- ดนตรีเป็นสื่อทางอารมณ์สัมผัสได้ด้วยหู
- ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม
- ดนตรีเป็นเรื่องของสุนทรียะ
- ดนตรีเป็นเรื่องของอารมณ์
- ดนตรีเป็นเรื่องศาสตร์ (สุกรี เจริญสุข, 2532)

การเรียนรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับดนตรีจึงเป็นสิ่งสำคัญของมนุษย์เพราะ ดนตรีสามารถที่จสร้างเสริมมนุษย์ให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพได้ ดังที่ สุกรี เจริญสุข (2532) กล่าวไว้ว่าดนตรีเป็นวิชาที่สามารถสร้างคนให้เป็นคนดีได้ ดนตรีเป็น

วิชาที่สามารถสร้างคนให้เป็นคนดีได้ ดนตรีพัฒนาคนแล้วคนออกไปพัฒนาคุณภาพชาติ ด้วยเหตุนี้ดนตรีจึงเป็นวิชาที่ได้รับการเน้นและยกย่องทั้งทางด้านวิชาการ การใช้สติปัญญา และทางด้านสุนทรียภาพ เพื่อจะก่อให้เกิดผลดีงามในระบบการศึกษา (วิภา คงคากุล, 2530)

2.1 การศึกษาวิชาดนตรี

ดนตรีเป็นวิชาการแขนงหนึ่งในส่วนของการศึกษาที่มีการจัดวางสาระทางดนตรีไว้เป็น 2 ส่วน คือส่วนที่เป็นเนื้อหาและส่วนที่เป็นทักษะ ซึ่ง ณรุทธิ สุทธิจิตต์ (2531) ได้แสดงการแบ่งส่วนไว้ดังต่อไปนี้

ในเรื่องของการสอนดนตรี อรวรรณ บรรจงศิลป์ (2521) ได้กล่าวว่า สิ่งที่ครูควรสอนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการสอนดนตรี ควรประกอบด้วย

- ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างของดนตรี
- มีทักษะพื้นฐานทางดนตรี
- รู้วรรณคดีดนตรี

และเฉลย ภูมิพันธ์ (2529) กล่าวว่า การสอนดนตรีที่จะได้ผลดีขึ้นอยู่กับ

- ทักษะในการสอน
- ความเข้าใจในระบบการเรียนการสอน
- ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้จิตวิทยาการเรียนการสอน รวมทั้งเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง

การเรียนการสอนวิชาดนตรีในวิทยาลัยครุ นั้น ได้จัดวิชาดนตรีไว้ในสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์และสาขาวิชาศิลปศาสตร์ ทั้งนี้เพราะการจัดการสอนของวิทยาลัยครุ มีทั้งหมด 3 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาการศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และสาขาวิชาศิลปศาสตร์ ในส่วนของรายวิชาปฏิบัติขับร้องเพลงไทย 1 นั้น เป็นวิชาที่อยู่ในสาขาวิชาการศึกษา สายมัธยมศึกษาโปรแกรมวิชาดนตรีศึกษา หมวดวิชาเฉพาะด้านและอยู่ในกลุ่มวิชาเนื้อหา (กรมการฝึกหัดครู, 2530) ซึ่งประกอบไปด้วยเนื้อหาทางด้านดนตรีไทยและเนื้อหาทางด้านดนตรีสากล

2.2 วิชาดนตรีไทย

ดนตรีไทยเป็นมรดกอันล้ำค่าทางวัฒนธรรมของไทย มีการสืบทอดกันมาตามแบบแผนของไทยจนเจริญรุ่งเรือง ในส่วนของการสืบทอดวัฒนธรรมทางดนตรีนั้น วิเชียร กุลตันท์ ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมทางดนตรีของชาติใดก็ตาม จะรุ่งเรืองเป็นที่นิยมของชนในชาติต่อ ๆ ไปหรือของชนชาติอื่นได้ย่อมประกอบด้วยองค์ 4 ประการ กล่าวคือ

- จะต้องมีการสะสมและสืบทอดมาโดยไม่ขาดตอน ขาดระยะ

- จะต้องไม่ปล่อยให้มืออยู่อย่างไคร้คงมืออยู่อย่างนั้นหรือหายหก ตกหล่นไปตามกาลเวลา แต่ตรงกันข้ามจะต้องพยายามคิดค้นให้มีแปลกใหม่เพื่อเพิ่มเติมจากของเดิมอยู่เสมอและต้องให้เข้ากันด้วยดี กลมกลืนกับของเก่าด้วย

- จะต้องส่งเสริมเพื่อเผยแพร่ไปในหมู่ของชนชาตินั้นเองและถ้าสามารถทำได้ดีให้เผยแพร่ไปถึงชาติอื่นทั้งใกล้และไกลได้ด้วยก็ยิ่งดี

- จะต้องปรับปรุง และแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพ และสิ่งแวดล้อมเฉพาะหน้าและเหตุการณ์ในปัจจุบัน (2500 อ้างถึงใน มาศสุภา สีสุกอง, 2531)

การศึกษาดนตรีไทยเท่าที่ผ่านมาในอดีตไม่ว่าจะเป็นดนตรีไทย หรือ ดนตรีพื้นเมืองก็ตาม นิยมใช้หลักสำคัญ 3 ประการ คือ

- การชี้แนะ คือ ให้ทำตามที่ครูสั่ง
- การท่องจำทั้งที่เป็นบทเพลงและท่าทางเทคนิคการบรรเลง โดยไม่มีการบันทึกเป็นตัวโน้ต

- ยึดมั่นในจาริตประเพณี (สังค ภูเขาทอง, 2529) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ปราณี วงษ์เทศ (2527) ที่ว่า ดนตรีไทยอาศัยความจำเป็นหลักมีโครงสร้างตรงข้ามกับดนตรีตะวันตก คือ ไม่มีการวางแผนที่แน่นอนไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวและไม่สามารถกำหนดล่วงหน้าได้

นอกจากนี้ มาศสุภา สีสุกอง (2531) ได้กล่าวไว้ในด้านแนวคิดและความเชื่อเกี่ยวกับดนตรีไทยที่ส่งผลถึงการศึกษาวิชาชิน ดนตรีไทยซึ่งแบ่งเป็น 2 ประการ คือ

1. การศึกษาวิชาชินดนตรีไทยไม่มีตำราเข้ามาช่วยในการสอนเนื่องจากความเชื่อที่ว่าดนตรีไทยเป็นของชนชั้นต่ำ กลุ่มชนชั้นต่ำซึ่งไม่ได้รับการศึกษา จึงไม่มีความรู้ในการบันทึกสิ่งที่กระทำสืบทอดกันมาก็เป็นเพียงจำต่อ ๆ กันไป ความผิดพลาดจึงอาจเกิดขึ้นได้ง่าย

2. การผูกขาดความรู้ไว้กับครูเพียงผู้เดียว ครูเป็นขุมวิชา ต่างคนต่างมีความคิดที่สร้างสรรค์เป็นของตนเองไม่มีตำราในการสอน เมื่อครูผูกปิดเทคนิควิธีการต่าง ๆ ก็จะทำให้การดนตรีไทยไม่ได้แพร่หลายไปเท่าที่ควร

สาเหตุดังกล่าวนี้ หากการศึกษาวิชาซัพดนตรีไทยไม่มีการเผยแพร่ และบันทึกไว้เป็นหลักฐานการศึกษาวิชาซัพดนตรีไทยก็จะค่อย ๆ สูญหายไปโดยสิ้นเชิง แต่หากได้มีการประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ไม่ว่าจะมามีวิธีการเก็บรวบรวมบทเพลง หรือยุทธวิธีการสอน โดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาช่วยให้วิธีการสอนได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น วิชาซัพทางดนตรีไทยก็จะสามารถก้าวหน้าและพัฒนาไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยของสังคมไทยด้วย

2.3 การขับร้องเพลงไทย

สาขาวิชาดนตรีไทยนั้น แบ่งได้เป็น 5 ประเภท ตามลักษณะเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงคือประเภทเครื่องตีต ตี เครื่องสี เครื่องตี เครื่องเป่า และการขับร้อง

1. การขับร้องเพลงไทยจัดเป็นประเภทหนึ่งในสาขาวิชาดนตรีไทย ซึ่งถือเป็นศิลปะที่มีความประณีตมากที่สุดแขนงหนึ่ง มีเทคนิคในการขับร้องที่สูงมาก (พูนพิศ อมาตยกุล, 2529) ทั้งยังเป็นศิลปะที่ประณีตงดงามละเอียดอ่อนและลึกซึ้ง ผู้ร้องจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการขับร้องพื้นฐานได้แก่ ทำนอง คำร้องและจังหวะ ต่อจากนั้นก็เริ่มสร้างความงามด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยอาศัยองค์ประกอบของการขับร้องทั้ง 3 อย่างนี้ เป็นเค้าโครง (ยมโดย เฟื่องพงคา, 2530) ด้วยเหตุที่การขับร้องเพลงไทยเป็นศิลปะที่ละเอียดอ่อนและมีวิธีการที่สลับซับซ้อน ดังกล่าวนั้น จึงต้องมีหลักเกณฑ์ในการฝึกหัดตั้งที่เจริญใจ สุนทรวาทีน (2530) กล่าวว่า บรรดาวิชาการในแขนงต่าง ๆ ย่อมจะต้องมีหลักและวิธีการปฏิบัติ การดนตรีและขับร้องก็เช่นเดียวกันโดยเฉพาะการขับร้องเป็นศิลปะที่ละเอียดอ่อน ถ้าเพียงแต่ทำได้แต่ขาดหลักเกณฑ์ที่แน่นอน การปฏิบัติก็จะไม่มั่นคงไพเราะเพียงแต่ร้องไปโดยอาศัยเสียงดีเท่านั้น ฉะนั้นผู้เรียนจึงควรต้องรู้หลักเกณฑ์ที่แน่นอนและต้องปฏิบัติตามหลักได้อย่างมั่นคง จึงจะทำให้เกิดความไพเราะงดงามและลึกซึ้งได้ เพลงไทยที่เป็นการร้องนั้นจะมีอิสระในตัวเองไม่ต้องมีเครื่องมือใด ๆ เป็นตัวช่วย ดังที่ พูนพิศ อมาตยกุล (2529) กล่าวว่า คนร้องพัฒนาการร้องได้สะดวกด้วยคิดเอง ทำเอง ฝึกเองได้ ไม่ต้องมีเครื่องมือหรือมีคนช่วย ผู้คิดแต่งเพลงร้องลำพังคนเดียว

ก็อาจจะแต่งได้อย่างสบาย

วิชาคีตศิลป์หรือขับร้องเพลงไทยนั้น บางคนอาจคิดว่าไม่ยากเพราะถ้าศึกษาแต่เพียงผิวเผินจะรู้สึกว่ เพลงไทยนั้นฟังดูเหมือน ๆ กันไปหมดแต่ถ้าพิจารณากันอย่างจริงจังแล้ว จะมองเห็นถึงลวดลายแห่งศิลปะของการขับร้องแฝงไว้อย่างมากมาย ซึ่งนั่นมิใช่ของง่ายทั้งนี้เพราะศิลปะแห่งการขับร้องเพลงไทยนั้น ไม่มีอุปกรณ์ช่วยเหลือเหมือนศิลปะประเภทอื่น อุปกรณ์สำคัญที่ใช้ในการขับร้องนั้นล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ธรรมชาติมอบให้ทั้งสิ้น ฉะนั้นศิลปะการขับร้องเพลงไทยจึงต้องมีหลักคุ้มครองทุกอริยาบถ เราไม่สามารถล้มผัสหรือแก้ไขอุปกรณ์แห่งการขับร้องได้ เพราะเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนและปราศจากรูปร่างตัวตน แต่นักศิลปะสามารถบังคับอุปกรณ์เหล่านี้ตามใจปรารถนาได้ด้วยอำนาจพิเศษแห่งจิตของเขานั้นเอง อุปกรณ์ที่ว่านี้ก็คือ "เสียง" นั่นเอง (ท้วม ประสิทธิ์กุล, 2535)

เมื่อการขับร้องเพลงไทย เป็นวิชาหนึ่งในสาขาคดนตรีไทยที่มีอุปกรณ์ในการฝึกปฏิบัติ คือ "เสียง" จึงเป็นการยากต่อการเรียนการสอนที่จะมุ่งให้ผู้รับการฝึกขับร้องเพลงได้อย่างไพเราะทั่วทุกคน ทั้งนี้เพราะเรื่องของเสียงมนุษย์นั้นจะถูกสร้างขึ้นมาจากธรรมชาติ ผู้มีเสียงดีจึงถือว่าเป็นผู้ที่โชคดีแต่ผู้ที่เสียงอยู่ในระดับปานกลางนั้นหรือค่อนข้างไม่ดี แต่ไม่ถึงกับผิดปกติไปมากก็ยังสามารถที่จะรับการฝึกฝนได้ถ้าได้เรียนรู้การฝึกปฏิบัติอย่างถูกต้องตามกระบวนการ ดังหลักการสอนขับร้องเพลงไทยที่คุณครู ท้วม ประสิทธิ์กุล ผู้เชี่ยวชาญการสอนขับร้องเพลงไทยของกรมศิลปากรผู้ล่วงลับไปแล้ว ได้รวบรวมไว้ มีใจความว่า..... การสอนในสมัยโบราณและขั้นตอนวิธีฝึกหัดขับร้องในวิธีสอนขับร้องเพลงไทยโดยทั่วไป วิธีสอนในสมัยโบราณหมายถึง การสอนขับร้องโดยครูเป็นผู้นำการสอน นักเรียนทำตามให้เหมือนครูทุกประการหรือจะเรียกว่า การลอกเลียนหรือเลียนแบบจากครู โดยให้นักเรียนร้องเพลงเป็นเพลง ๆ ไปตามวัยและตามความเหมาะสม ครูต้องกวัดขันอย่างเคร่งครัดเมื่อเด็กร้องผิดครูให้หยุดทันที แก้ไขทันที จนเด็กร้องได้ วิธีสอนแบบนี้ถ้าเด็กเอาใจใส่อย่างดีแล้วจะได้ผลเป็นอันมาก แต่เป็นวิธีสอนที่มีได้เสริมความคิดสร้างสรรค์หรือเด็กไม่เป็นตัวของตัวเองเพราะครูเป็นผู้วางแนวการสอนทุก ๆ ด้านครูดำเนินการเองทั้งสิ้น นักเรียนเป็นเพียงผู้ตามเท่านั้น วิธีสอนวิธีนี้ครูผู้สอนจะต้องมีความ

รอบรู้และมีความชำนาญในด้านการขับร้องเป็นอย่างดี ควรนำหลักทฤษฎีการขับร้องมาแทรก พร้อม ๆ กับการสอนปฏิบัติ เพื่อเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในการเรียนขับร้องและร้องได้ดียิ่งขึ้น โดยวิธีต่อไปนี้

1. เริ่มเรียน เรียนให้รู้ว่าชื่อเพลงอย่างนี้จะมิต่างอย่างไร มีกี่ชั้น
2. เริ่มหัดออกเสียง หัดให้นักเรียนรู้เรื่องระดับเสียง
3. ฝึกให้แม่นยำ
4. ผสมคือ การหัดเด็กให้ร้องเข้ากับดนตรีในวงปี่พาทย์ เครื่องสาย มโหรี ฯลฯ ได้
5. ซ้อม ควรซ้อมเพลงทุกเพลงทุกวัน เพื่อฝึกความชำนาญ

ก่อนสอนครูควรศึกษาขั้นตอนวิธีฝึกหัดขับร้องเพลงไทย ดังนี้

- ก. การเลือกเพลงที่จะสอนเบื้องต้น ควรเป็นเพลงง่าย ๆ สั้น ๆ
- ข. วิธีเอื้อนและระยะหายใจ วิธีนี้คือการสอนเอื้อน(เอื้อน หมายถึง การกระทำทำนองให้เลื่อนไหลติดต่อกันไปไม่ขาดเสียง การทำเสียงเปล่าไม่มีถ้อยคำใด ๆ การทำเสียงเอื้อนมักตรงกับเสียงสระเออ ในภาษาไทยคือเสียงเออ) ให้ถูกต้องกับทำนองเพลงนั้น ๆ

ครูจะสอนระยะหายใจ โดยการสอดแทรกการหายใจในขณะร้องเพลง คือ บอกให้เด็กรู้ขั้นตอนของการหายใจเป็นระยะ

- ค. วิธีแต่งเสียงและระดับเสียงให้เข้ากับดนตรี
- ง. วิธีแบ่งวรรคตอนและการใช้ถ้อยคำ
- จ. จังหวะ
- ฉ. การใส่อารมณ์และความรู้สึกในบทเพลง
- ช. คัมภีร์สังคีตและประวัติเพลง คัมภีร์สังคีต คือ คำศัพท์ที่ใช้ในการขับร้องและดนตรี
- ซ. ทำนองขณะเรียน

(ท้วม ประสิทธิ์กุล, 2535)

วิชาขับร้องเพลงไทยถือเป็นวิชาที่ต้องใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติความละเอียดอ่อนของศิลปะแขนงนี้ ผู้เข้ารับการฝึกฝนจะต้องมีใจรักและมีความมานะพยายามในการฝึกซ้อม การดำเนินการฝึกปฏิบัติขับร้องเพลงไทยจึงจะบรรลุซึ่งความสำเร็จดังเจตจำนงค์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นแนวทางที่จะทำให้วัฒนธรรมทางด้านการขับร้องเพลงไทย ดำรงอยู่เป็นมรดกประจำชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะสืบไป

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการดนตรีไทย

ประดิษฐ์ อินทนิล (2521) ได้วิจัยเรื่องเจตคติต่อดนตรีไทย ของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยส่วนกลาง พบว่า นิสิตนักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อดนตรีไทย แต่นิสิตนักศึกษาหญิงมีเจตคติที่ดีต่อดนตรีไทยมากกว่านิสิตและนักศึกษาชาย นอกจากนี้ยังพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประสบการณ์ทางดนตรีไทย ในมหาวิทยาลัยและสิ่งแวดล้อมทางดนตรีไทยส่งผลต่อเจตคติทางดนตรีไทย ของนิสิตนักศึกษาและ เณสิมพล งามสุทธิ (1980) ได้สำรวจทัศนคติของผู้ที่ศึกษาดนตรีไทยเกี่ยวกับการศึกษาดนตรีไทยในประเทศ พบว่า ผู้บริหารและผู้สอนดนตรีไทยมีทัศนคติที่ดีต่อการสนับสนุนการศึกษาและวิธีการสอนดนตรีไทย อรวรรณ ชมวัฒนาและคณะ (2520) ได้ทำการวิจัยเรื่องความเห็นเกี่ยวกับวิชาดนตรีศึกษาที่มีส่วนการสนับสนุนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาใน ส่วนกลาง โดยสอบถามจากผู้บริหาร ผู้สอนดนตรีศึกษาและนักเรียน พบว่าวิชาดนตรีศึกษามีส่วนสนับสนุนดนตรีไทยโดยนักเรียนได้รับความรู้จากวิชาดนตรีศึกษา ซึ่งเน้นหนักทางทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ ความถนัดทางดนตรีไทยของผู้สอนดนตรีไทยศึกษา มีผลต่อการเล่นดนตรีไทยของนักเรียนและความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคการเรียนดนตรีไทยคือขาดเครื่องดนตรีไทย ขาดครูผู้สอน สถานที่เรียนมีจำกัด และวิธีการเรียนการสอนวิชาดนตรีไทยใช้วิธีแบบตัวต่อตัว

กาญจนา อินทรสุวานนท์ (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพลงพื้นบ้านภาคกลาง ในระดับปริญญาตรี โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนปกติ ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้บทเรียนโมดูลสูงกว่าการสอนแบบปกติ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เสวี เย็นเปี่ยม (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่องเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาดนตรีไทยเรื่องการตีฆ้องวงใหญ่โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนปกติพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษากลุ่มทดลองที่เรียนโดยบทเรียนโมดูลสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีสอนปกติ นักศึกษาทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนประเมินผลหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และนักศึกษากลุ่มทดลองมีเจตคติที่ดีต่อบทเรียนโมดูล นอกจากนี้ยังมีผลงานวิจัยของ รังสิ เกษมสุข (2531) ได้วิจัยเรื่องการสร้างบทเรียนเทปโทรทัศน์ประกอบการสอนวิชาดนตรีเรื่อง ลักษณะเสียงและการประสมวงของเครื่องดนตรีไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของบทเรียนเทปโทรทัศน์จากกลุ่มทดลองพบว่าค่าประสิทธิภาพของบทเรียนเทปโทรทัศน์ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกบทเรียน และสรุปว่านักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนเทปโทรทัศน์ได้ผลการประเมินตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยสรุปได้ว่า นิสิตนักศึกษามีทัศนคติที่ดีและให้ความสนใจในเรื่องการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาต่อการเรียนวิชาดนตรีไทย เนื่องจากวิชาการดนตรีไทยโดยเฉพาะการขับร้องเพลงไทยเป็นศิลปะที่ละเอียดอ่อน แนวทำนองเพลงมักจะช้าและนุ่มนวลชวนให้เกิดความเบื่อหน่ายได้ง่าย แต่เมื่อนำเทคโนโลยีทางการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ มาเสริมสร้างการเรียนการสอนวิชาการดนตรีไทย จึงทำให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น